

Dr Zorica Mršević

Institut društvenih nauka, Beograd, Srbija

Mr Svetlana Janković, potpukovnica

Institut za strategijska istraživanja, Beograd, Srbija

U radu se ukazuje na prividnost postojanje sukoba između lokalnog vlasništva i uvođenja rodne ravnopravnosti u situacijama postkonfliktne izgradnje mira pod kontrolom međunarodnih aktera, pre svega, mirovnih misija UN. Lokalni državni ili vojni predstavnici mogu zaista smatrati da rodna ravnopravnost nije potrebna u njihovoj kulturi i da učestvovanje žena u sektoru bezbednosti u njihovoj sredini nije sociokulturalno prihvatljivo. Zbog toga i UN mirovnjaci, kao glavni međunarodni akteri, mogu biti nevoljni da se zalažu za rodnu ravnopravnost, smatrajući to kao nametanje kulturno stranih vrednosti koje potencijalno destabilizuju proces reforme sektora bezbednosti. U radu će biti prezentovani ilustrativni primeri Južnog Sudana, Južne Afrike, Avganistana, Liberije, Burundija, Mozambika, Nepala i sl. Međutim, oni pritom previdaju da žene i muškarci imaju različita iskustva sukoba, kao i da su žene u konfliktnim i postkonfliktnim situacijama posebno ranjive na seksualno i druge oblike rodno zasnovanog nasilja. Zato je žensko aktivno učestvovanje u izgradnji mira i okončanju nasilja i sukoba od suštinskog značaja za postizanje mira, opšte bezbednosti i prestanak dalje viktimizacije žena. Podržati postojeće odnose moći, koji se karakterišu strukturalnom rodnom nejednakošću i proizvodnjom nasilja, umanjuje vrednosti reformi sektora bezbednosti. Štaviše, proces izgradnje mira je destabilizovan održavanjem trajnih žarišta viktimizacije žena, diskriminacije i lakog izbijanja oružanih sukoba. To za rezultat ima sektor bezbednosti koji jedino odgovara bezbednosnim potrebama dominantnih grupa i štiti njihove interese, ostavljajući žene i dalje u situaciju visokog rizika od raznih oblika viktimizacije. U radu će se takođe polemisati o suštinskom značenju termina "local ownership", mogućim načinima prevoda i shvatanja njegovog značaja za uspešnost mirovnih misija i reformi sektora bezbednosti u postkonfliktnim društvima za postizanje trajnog mira. Ciljevi rada su: a) Demistifikacija sukoba između lokalnog vlasništva i rodne ravnopravnosti i dokazivanje da se tu radi o lažnoj dilemi koja jedino služi da zaštiti moć lokalnih dominantnih grupa. b) Ukazivanje na potrebu uvažavanja kontekstualne kompleksnosti a ne samo vrednosti dominantnih društvenih grupa. c) Uvažavanje stavova samih žena iz kulture lokalnog konteksta o tome koje su stvarno njihove perspektive, potrebe i interesi i da li je rodna ravnopravnost zaista i njima strana. Jer kada su žene, borkinje ili aktivistkinje ljudskopravnih grupa pitane da li je unapređenje rodne perspektive nametanje stranih vrednosti, one obično tvrde da državni zakoni, politike i institucije treba da obezbede ravnopravnost za sve. Za njih je ravnopravnost potpuno lokalna

potreba i vrednost za koje su mnoge njihove saborkinje dale svoje živote. Osnovne teme kojima će se rad baviti su: a) Izgledi uspešnosti rodno senzitivne reforme sektora bezbednosti na onim mestima gde su žene marginalizovane, diskriminisane i izložene nasilju. Integrisanje rodne perspektive u reforme sektora bezbednosti kao neophodnost inkluzivnog i društveno odgovornog pristupa bezbednosti. b) Rodno senzitivna reforma sektora bezbednosti kao ključ razvitka institucija sektora bezbednosti koje nisu diskriminativne, predstavljaju stanovništvo i sposobne su da efektivno odgovore na specifične bezbednosne potrebe različitih grupa. c) Rodno senzitivnan pristup izgradnji mira i politici bezbednosti, koji osnažuju žene, suštinski doprinosi izgradnji trajnog mira i ravnopravnijeg društva. d) Zahtev trajnog mira je permanentna transformacija društvenih normi koja se odnosi na rodne odnose, nasilje i moć. Za potrebe rada, korišćena je stručna literatura iz ove oblasti, kao i medijski izveštaji, web prezentacije, internet izvori, zakoni i dokumenti društvenih politika. Pomenuti izvori su domaći, regionalni i internacionalni.